PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 1. štev. 152 - Cena 3.- lire | TRST, četrtek 8. novembra, 1945 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-I. Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

Naj živi večno prijateljstvo med slovanskimi narodi! Naj uspeva močna Sovjetska zveza, zvesti čuvar miru na svetu!

Veliko delo Sovjetske zveze

Poročilo podpredsednika Sveta ljudskih komisarjev Molotova

Podpredsednik sveta ljudskih komisarjev ZSSR Molotov je podal na slavnostnem zborovanju moskovskega Sovjeta, ki se je vršilo v proslavo 28. letnice velike Oktobrske socialistične revolucije, daljše poročilo. Uvodoma opisuje Molotov dobo v kateri danes sovjetsko ljudstvo slavi 28 letnico po veliki zmagi Sovjetske zveze, ko se je ljudstvo vrnilo k mirnemu delu da utrdi to zmago.

Nadalje podaja v poročilu dobo v času druge svetovne vojne ko so nemški fašisti napadli SZ po svojih uspehih v Evropi in ko so mnogi mislili, da SZ ne bo vzdržala tega napada. Kljub nenadnosti napada in materialni škodi se je Rdeča armada opomogla od prvih udarcev, Sovjetsko ljudstvo pa je vložilo vse svoje sile in zadalo sovražniku uničujoč udarec. V svojem poročilu pravi Molotov: «Splošno je znano, da je Anglo-sovjetsko-ameriška koalicija učinkovito izpolnila svojo zgodovinsko vlogo v organizaciji skupne borbe vseh demokratičnih dežel proti hitlerizmu».

O poteku vojne poudarja, da je prišlo do obrata na sovjetsko-nemški fronti že polno leto pred pričetkom druge fronte.

Nadaljuje s poročilom o nevarnosti, v kateri je bila vsa Evropa in Anglija ob času nemškega napada na Sovjetsko zvezo in pa odpor, ki ga je pričelo izvajati ljudstvo v Evropi proti nemškemu okupatorju. Vzporedno s tem poudarja, da poraz Nemčije pomeni tudi istočasno poraz fašizma v vsej Evropi.

Nadaljuje s poročilom o vojni proti Japonski in z zmago nad njo. S to zmago je bila odstranjena nevarnost fašizma na vzhodu in osvobojena Kitajska. V zvezi s tem pravi: «Interesi vseh demokratičnih dežel zahtevajo, da mora biti ta zmaga utrjena. Zaradi tega pripisuje SZ tako velik pomen pogajanjem med zavezniki o vzpostavitvi boljše kontrole glavnih zavezniških velesil nad izvajanjem pogojev japonskega premirja.

Nadaljuje z doprinosom Sovjetske zveze v tej vojni, ki ni osvobodila samo svoje domovine, temveč se je borila tudi za vzpostavitev miru in svobode v vsej Evropi. V drugem delu poročila govori o vzpostavitvi miru po vsem svetu in sodelovanju med narodi. Ko poroča o žrtvah človeštva in opustošenju mnogih držav, prehaja tudi na cilje nemškega napada, ki niso bili samo uničenje Sovjetske države, temveč tudi iztrebljenje ruskega naroda in Slovanov sploh.

Nadalje omenja zahtevo po obsoditvi glavnih vojnih zločincev in našteva ogromne žrtve, ki so jih dali sovjetski narodi. Samo neposredna škoda povzročena sovjetskemu narodnemu gospodarstvu in državljanom je bila ocenjena po izredni državni komisiji nad 679 milijard rubljev. Nato govori o povojnem delovanju in pravi: «Toda interesi miru nimajo nič skupnega s politiko tekme v oboroževanju velikih sil, ki jo pridigajo v inozemstvu nekateri posebno prizadevni pristaši imperialistične politike.»

Omenja tudi atomsko bombo in pravi o njej, da ne more biti v tem času nobene takšne tehnične tajnosti velike važnosti, ki bi mogla postati posest ene same države ali ozke skupine držav. Zaradi tega ne sme odkritje atomske bombe pospeševati niti načrtov v zvezi z uporabo tega odkritja v mednarodni igri sil, ali v brezskrbnem stališču do svobode svobodoljubnih narodov.

Nato govori o mednarodnem položaju in omenja naslednje: «Znatne važnosti za bodočnost Evrope je tudi dejstvo, da so številne fašistične in polfašistične države prešle na pot demokracije in se sedaj trudijo vzpostaviti prijateljske odnošaje z zavezniškimi državami.» Nadalje poudarja razne demokratične reforme, ki so bile uvedene v nekaterih državah in ki dajejo zaupanje rastočim silam demokratičnega gibanja v Evropi. O teh reformah pravi: «Nekateri reakcionarni listi poskušajo opisati te demokratične reforme kot porast vpliva SZ. Ničevost teh trditev je očividna, kajti vsakomur je znano, da so bili v naprednih evropskih deželah taki problemi že popreje rešeni. Vi vsi ste brali krimsko deklaracijo treh sil o osvobojeni Evropi, ki pravi: Vzpostavitev organa v Evropi in obnovitev narodnega gospodarskega življenja bo omogočila osvobojenim ljudstvom da uničijo zadnje sledove nacizma in fašizma in ustvarijo demokratične ustanove po svoji lastni izbiri.»

Nadalje govori o uničenju zadnjih ostankov nacizma in fašizma in o potrebi trdnejšega izvajanja tega dejstva. Poudarja, da je Sovjetska zveza navezala prijateljske odnošaje z Veliko Britanijo, ZDA, Francijo, Kitajsko, Poljsko, Češkoslovaško in Jugoslavijo, in ima z njimi prijateljske pogodbe. Sovjetska zveza s svoje strani dela vse, da bi vzpostavila normalne in dobre odnošaje tudi z drugimi deželami, ki so opustili politiko sovražnosti in slabega razpoloženja proti Sovjetski zvezi.

Attleejeva poslanica Stalinu

Moskva, 7. Tass. — V zvezi z 28. obletnico veliko socialistične Oktobrske revolucije je predsednik Sveta ljudskih komisarjev generalisim Stalin prejel naslednjo pozdravno poslanico:

Poslanica ministrskega predsednika Attlee-a:

«Ob letošnji obletnici ustanovitve sovjetske države Vam pošiljam svoje najtoplejše pozdrave in čestitke. Naj bi SZ pod Vašim vodstvom dolgo prospevala in naj bi prijateljstvo naših ljudstev, ki temelji na skupni zmagi, na angleško-sovjetskem zavezništvu in na našem skupnem članstvu v organizaciji Združenih narodov, raslo vedno bolj v bodočih letih miru».

Titova brzojavka Stalinu

Beograd, 6. Tanjug. — Predsednik ministrskega sveta maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je poslal ob priliki 28-letnice oktobrske revolucije naslednje brzojavke: Predsedniku sveta ljudskih komisarjev ZSSR generalisimu Sovjetske zveze J. V. Stalinu, Moskva - Kremelj:

Dovolite, da vam izročim in preko vas narodom Sovjetske zveze v imenu narodov in Vlade demokratične federativne Jugoslavije in v svojem imenu najtoplejše pozdrave in želje ob priliki 28-letnice velike oktobrske socialistične revolucije. Narodi nove Jugoslavije skupno s sovjetskimi narodi z veseljem pričakujejo ta veliki dan. Naši narodi čutijo do velike Sovjetske zveze in njene nepremagljive Rdeče armade — otroka oktobrske revolucije, ki je na čelu svobodoljubnih narodov uničila fašizem in zagotovila narodom sveta svoboden obstoj in razvoj — neomejeno hvaležnost in priznanje. Z uspehi Oktobrske revolucije se ponašajo ne samo sovjetski državljani, temveč tudi vse napredno človeštvo, a posebno jugoslovanski narodi. Naj živi 28-letnica velike Oktobrske socialistične revolucije! Naj živi večno prijateljstvo med slovanskimi narodi! Naj uspeva močna Sovjetska zveza, zvesti čuvar miru na svetu!

Predsednik vlade demokratične federativne Jugoslavije Josip Broz-Tito.

* * *

Ljudskemu komisarju za zunanje zadeve ZSSR V. M. Molotovu, Moskva. V imenu vlade demokratične federativne Jugoslavije in v svojem imenu dovolite, da izročim vam in vaši vladi ob priliki 28-letnice velike Oktobrske socialistične revolucije plamteč pozdrav in najboljše želje. Narodi demokratične federativne Jugoslavije pričakujejo ta veliki praznik rojstva sovjetske oblasti in Sovjetske zveze z velikim veseljem in občutki hvaležnosti do narodov vaše močne socialistične države in njenega genialnega voditelja generalisima Stalina.

Z globokim spoštovanjem:

Predsednik vlade demokratične volucije plamteč pozdrav in najbostnik ministra za zunanje zadeve maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito.

Brzojavka KPJK boljševiški partiji

KPJK je poslala ruski boljševiški partiji sledečo brzojavko:

Ob priliki 28. obletnice velike socialistične Oktobrske revolucije pošilja direktivni odbor komunistične partije Julijske krajine slavni boljševiški partiji in junaškim sovjetskim narodom svoj bratski in borbeni pozdrav.

Komunisti Julijske krajine, sledeč vašemu zgledu in dosledni žrtvam v borbi za boljšo bodočnost delavskih množic in vsega naprednega miroljubnega človeštva, bodo močno in odločno branili vse pridobitve narodno osvobodilne borbe proti fašizmu.

Mobilizirali bodo vse sile, da omogočijo tudi v Julijski krajini zmago resnične demokracije proti vsem ostankom fašizma in reakcije.

Tržaški mestni odbor KP je poslal boljševiški partiji SZ sledečo brzojavko:

Ob priliki 28. obletnice velike Oktobrske revolucije pošilja Tržaški mestni odbor bratske pozdrave boljševiški komunistični partiji in sovjetskim narodom, zmagovalcem nad fašizmom.

Čestitke Enotnih sindikatov

Izvršni odbor Zveze Enotnih sindikatov Julijske krajine je poslal osrednji organizaciji sovjetskih sindikatov o priliki 28. obletnice oktobrske revolucije naslednjo brzojavko:

Ob 28. obletnici slavne revolucija izražajo delavci Trsta in Julijske krajine, organizirani v Enotnih sindikatih, sovjetskim delavskim tovarišem svoje priznanje spričo njih prispevka za borbo in neizmerne žrtve, ki jih je doprineslo vse sovjetsko ljudstvo pod vodstvom generalisima Stalina za uničenje nacifašističnega barbarstva in za triumf civilizacije. Z občudovanjem zro na vzgledno vnemo sovjetskih tovarišev pri obnovi in želi, vedoč, da so oni z njimi solidarni, da bi se v tej deželi ustvaril mir, ki bi se opiral na samoodločbo ljudstva, ki je prvi pogoj napredka, blagostanja in bratstva Italijanov in Slovanov, ki skupno žive v tej deželi.

Pozdravne brzojavke Stalinu

Ob 28. obletnici Oktobrske revolucije je prejel generalisim Stalin številne brzojavke. Med drugimi so mu poslali pozdrave in voščila predsednik poljske vlade Ošubka Moravski, predsednik mongolske ljudske republike Čojlbasan, generalisim Čangkajšek, rumunski kralj Mihael. Dolgo poslanico so Stalinu poslali s slavnostnega zborovanja moskovskega sovjeta.

Ravnotako je prejel predsednik Vrhovnega sovjeta ZSSR Kalinin številne brzojavke.

Bevinova brzojavka Molotovu

Angleški zunanji minister Bevin j poslal zunonjeemu komisarju Molotovu sledečo brzojavko:

Naši skupni sovražniki so zdaj premagani, toda naše zavezništvo bo ostalo in gotov sem, da bo prihodnja obletnica tega zgodovinskega dneva videla naša naroda še bolj združena med seboj v mirnem sodelovanju z drugimi združenimi narodi za obnovo in blaginjo sveta».

Umik sovjetskih čet iz Č. S. R.

Praga, 7. Tass. — V skladu z načrtom za demobilizacijo se je pričel umik sovjetskih čet iz Češkoslovaške in se bo končal v dveh ali treh tednih.

Nov Presidium Vrhovnega Sovjeta v SZ

London, 7. — Moskovska radijska postaja je včeraj v poznih večernih urah sporočila izid volitev za novo predsedništvo Vrhovnega Sovjeta ZSSR, ki je sestavljeno takole: Stalin, Molotov, Kalinin, Vorošilov, Kaganovič (podpredsednik Vrhovnega Sveta), Mikojan (komisar za zunanjo trgovino), general Gehanov (predsednik zavezniške nadzorstvene komisije za Finsko), ter Malenkov.

Dimitrov v Bolgariji

Sofija, 7. Tanjug. — Kakor poroča list «Rabotničesko delo» je prispel včeraj iz Moskve Georgij Dimitrov, vodja bolgarske delavske (komunistične) stranke. «Rabotničesko delo objavlja fotografijo Dimitrova, pozdravlja njegov povratek v domovino ter poudarja, da Georgija Dimitrova, ustanovitelja «Otaćestvenega fronta» ljubi in spoštuje ves bolgarski narod.

Pogodba med ZDA in Bolgarijo

Sofija, 7. Tanjug. — Dopisnik Tanjuga poroča, da je trgovinski minister Dimitar Nejkov včeraj sprejel ameriškega političnega predstavnika Burnsa v zvezi s sklenitvijo prve trgovinske pogodbe med ZDA in Bolgarijo. V zvezi s tem objavlja bolgarski list «Den» kratek pregled bolgarske zunanje trgovine z ZDA v preteklosti in poudarja, da so bile leta 1907. ZDA na četrtem mestu v bolgarskem izvozu.

Izročitev vojnih zločincev

Beograd, 7. (VZN). — Madžarski pravosodni minister dr. Ris je izjavil dopisniku Tanjuga, da je Madžarska pripravljena predati Jugoslaviji vse vojne zločince, ki so odgovorni za vsa grozodejstva, ki so jih povzročili v Jugoslaviji, posebno v Novem Sadu za časa madžarske zasedbe.

Vprašanje reparacij

London, 7. Reuter. — Zastopniki 18 zavezniških narodov, ki se bodo sestali v petek, bodo razpravljali o ustanovitvi posredništva za reparacije, da bi po tem posredništvu razdelili med zaveznike reparacije, ki so bile nabrane z zapadnega zasedbenega področja v Nemčiji. Po sporazumu, ki je bil sklenjen v Potsdamu, bo Rusija doba vse reparacije z njenega zasedbenega področja obenem s 25% skupnih reparacij s 3 zapadnih zasedbenih področji. Na konferenci v Parizu bodo razpravljali o ostalih 75% in določili njihovo razdelitev. Države, zastopane na pariški konferenci, bodo naslednje: Britanija, Združene države, Francija, Belgija, Luxemburg, Nizozemska, Grčija, Jugoslavija, Norveška, Češkoslovaška, 5 britanskih dominijonov, Indija, Egipt in Danska. Konferenca se bo začela v Quai d'Orsay, (francosko zunanje ministrstvo) pod predsedstvom francoskega zunanjega ministra Georgesa Bidaulta.

Člani angleškega parlamenta v Beogradu

Beograd, 7. Tanjug. — Skupina britanskih članov parlamenta in predstavnikov vodilnega britanskega tiska, ki je včeraj prispela v Beograd, je obiskala spomenik neznanega vojaka na Avali pri Beogradu, kjer je položila venec. Poleg spomenika je stala častna straža.

Po povratku iz Avale so člani britanskega parlamenta obiskali razstavo narodno osvobodilne borbe, kjer so ostali 2 uri.

Nove stavke v ZDA in Kanadi

Beograd, 6. Tanjug. — Kakor poroča Reuter, so izbruhnile v Kanadi in Združenih državah Amerike nove stavke. Po poročilih iz New Yorka se 100.000 delavcev pripravlja na stavko v ladjedelnicah New Orleansa. Stavka vozačev avtobusov pa je zajela že 19 vzhodnih držav. Zelo je možno, da se stavka razširi na vso deželo. Iz Kanade poročajo, da stavka 5.000 delavcev v Fordovi tovarni motorjev v Windsoru na Ontarijskem jezeru. Voditelji sindikatov in predstavniki zveze kanadskih zadrug so burno protestirali v parlamentu proti postopku vrhovnega javnega tožilca v Ontariju, ki je proglasil, da je nastalo posebno stanje in je nadzorstvo nad stavkujočimi poveril posebnih skupinam stražnikov v Fordovi tovarni.

Stavka v Italiji

Varese, 7. Radio Milano. — Pogajanja med delavsko zbornico in zastopniki tovarn čevljev v Varese glede povišanja mezd niso uspela.

Primorski Slovenci Jugoslovanom

Predstavniki vseh slojev Slovenskega Primorja: delavcev, nameščencev, kmetov, književnikov, profesorjev, zdravnikov, odvetnikov, duhovnikov, trgovcev, industrijcev so naslovili na Jugoslovane poziv, naj se polnoštevilno udeleže volitev in naj volijo za Ljudsko fronto, ki nam je pokazala pot v svobodo. Poziv govori o trpljenju primorskih Slovencev pod fašistično Italijo in zaključuje: «Naša in vaša usoda je danes v vaših rokah. Pri volitvah okrepite našo narodno enotnost, ki je naše najmočnejše orožje tudi pred svetom! Z glasovanjem za Ljudsko fronto Jugoslavije nam boste priborili svobodo. Kdor bi se vzdržal glasovanja ali vrgel kroglico v prazno, bi nas obsodil v ponovno trpljenje *pod tujim jarmom*. Pričakujemo, da boste v polni meri izvršili svojo dolžnost proti nam, proti sebi in proti bodočim pokolenjem!»

Poziv je podpisalo sledečih 60 predstavnikov:

Babič Branko, delavec, član Predsedstva PNOO za Slov. Primorje in Trst in član Izvršnega odbora SIAU; Bavdaž Kristijan, novinar, urednik «Soškega tednika»; Beltram Julij, kmet, tajnik okrož. odb. UAIS za Goriško; Benčič Bogomir — Brnik, polkovnik, član predsedstva PNOO za Primorje in Trst; Bevk France, književnik, predsednik PNOO za Primorje in Trst in predsednik UAIS-a; Birsa Josip, odvetnik iz Gorice; Čok dr. Ivan M., odvetnik iz Trsta; Čermelj dr. Lavo, prof., član Instituta za mednarodna vprašanja; Ferfolja dr. Josip, odvetnik, član MOS za Trst, referent za sodstvo; Fornazarič dr. Slavko, odvetnik iz Bilj; Fornazarič Živa, študentka, tajnica mestnega SIAU za Gorico; Franko dr. Igor, zobozdravnik, zdravstveni referent pri IX. korpusu; Grmek Alfonz, uradnik, tajnik ONOO za Trst; Jankočič dr. France, zdravnik, predsednik podp. društva za Goriško; Jelinčič Zorko, prof., član predsedstva PNOO za Primorje in Trst; Jug Anton, trgovec iz Solkana; Juvančič Ivan, prof. bogoslovja iz Gorice; Kocijančič Marij, član MOS za Trst; Kocijančič Valerija, tajnica AFŽ za Trst; Kolarič Pavla, članica GO AFŽ za Trst; Komjanc Alojz, trgovec iz Gorice, načelnik odseka za prehrano pri ONOO za Goriško; Kosovel dr. Jože, profesor, tajnik enotnih sindikatov; Kraigher Boris, tehnik, podpredsednik PNOO za Primorje in Trst in tajnik SIAU; Kranjc dr. Ivo, član MOS za Trst, referent za promet; Krečič Venceslav, predsednik KNOO za Barkovlje; Križnič Rozalija, tajnica okrožnega odbora SPZŽ za Goriško; Kukanja dr. Angel, odvetnik, načelnik urada za tisk pri MOS za Trst; Malalan Henrik, predsednik KNOO Občine; Marc Anica, kmetica, članica GO AFŽ; Marc Stanko, kmet, Skope; Marušič dr. Franc, zdravstveni referent pri ONOO za Goriško; Medvešček Peter, advokat iz Gorice; Mermolja dr. Lambert, zobozdravnik, predsednik okrožnega odbora SIAU za Goriško; Mlečnik Angel, kmet, zadrugar iz Bukovice. Pahor Drago, član MOS za Trst, referent za slovensko šolstvo; Panjek Ivan, član MOS za Trst, referent za trgovino; Pirc Ivan, kmet, predsednik okrajnega NOO Sežana; Piščanec Anton, župnik na Katinari, član GO Prosvetne zveze Trst; Ples Leopold, gostilničar, predsednik NOO Devin; Podgornik dr. Karel, odvetnik, bivši poslanec v rimskem parlamentu; Primc Franc, trgovec, Trst; Puc dr. Boris, odvetnik, tajnik PNOO za Primorje in Trst; Puhalj Jože, bančni izvedenec, Trst; Regent Ivan, publicist, član MOS za Trst, referent za soc. skrbstvo; Rutar dr. Karlo, zdravnik, predsednik IO za Gorico; Rutar Marija, predsednica SPŽZ za Gorico; Rybar Dušan, vodja Znanstvenega instituta za Trst; Sardoč dr. Dorče, zobozdravnik, Trst; Suban Ivan, gospodarstvenik pri GO zveze prosv. društev; Šebek Vlada, tajnica Prosvetne zveze, Trst; Štoka Franc, delavec, tajnik MOS za Trst; Štrukelj Jože, industrijec, predsednik ONOO za Goriško; Tomažič Ema, častna predsednica AFŽ za Trst; Tončič dr. Franc, odvetnik, predsednik SIAU Trst; Tonkli dr. Nikolaj, odvetnik iz Gorice; Uršič Rudi, predsednik MOS za Trst; Valentinčič Ignacij, msgr., stolni vikar v Gorici; Vižintin Bogomil, stavbenik, tajnik ONOO za Goriško; Vodopivec Vinko, duhovnik, skladatelj iz Kromberga; Zega Ivanka, članica MOS za Trst.

Angleška politika v Grčiji

London, 7. AFP. — Diplomatski dopisnik lista «News Chronicle» je objavil, da baje misli angleška vlada revidirati svojo politiko v Grčiji.

Bevin bo poslal v Atene svojega podtajnika Mac Neilla, ker ni nikakega dvoma, da je terorizem, ki so ga organizirali rojalistični in desničarski elementi, povzročil da bosta ne samo levica, ampak celo center, bojkotirala prihodnje volitve.

Angleški poslanci, ki so nedavno obiskali Grčijo, so mnenja, da bi bile volitve v teh pralikah sramota ter so ostro grajali stališče, ki ga zagovarja sedanji angleški poslanik v Grčiji, sir Reginald Leeper.

Seja okrožnega NOO za Goriško

6. novembra se je pod predsedstvom tov. Jožeta Struklja vršila v Gorici seja okrožnega NOO za Goriško. Na prvi točki dnevnega reda je bila kooptacija v okrožni NOO novih članov, in sicer tovarišev Gasparini Leopoldo, Marini Vincenzo, Borghesi Bruno, Calligaris Oliviero in dveh drugih, kot predstavnikov italijanskega demokratičnega ljudstva, ki živi v bratstvu in enotnosti s slovenskim ljudstvom. Tajnik okrožnega NOO tov. Vižinti je podal splošno poročilo o delovanju odbora ter predlagal, naj se v bodoče posveti kar največ pažnje zadružništvu in obnovi gospodarstva; naj čimbolj organiziramo naše šolstvo, naj dvignemo kulturno delovanje naših prosvetnih društev, naj pazimo na zdravstveno stanje naših množic, naj zaščitimo naše vasi pred tatvinami in kriminalci. Pozval je tudi k delu za enotnost naših ljudskih množic na gospodarskem in političnem polju. Dejal je, da je treba vložiti vse sile za čimboljši uspeh festivala dela v Gorici.

Odborniki in referenti so z obširnimi in izčrpnimi poročili o upravno-političnem delovanju komisij, odsekov in oddelkov pri NNOju dopolnili poročilo tov. tajnika.

Poročilo o gozdarstvu

Referent za gozdarstvo je ugotovil v svojem poročilu da primanjkuje v tej coni lesa in drv, ker je tu malo gozdov in še ti so zelo izsekani in izčrpani. Gozdovi so bili v času gospodarjenja Italije tako izsekani, da so takozvani visoki gozdovi tega pasu skoro brez tehničnega lesa, ki je potreben za obnovo, in je zato ta odvisna izključno od uvoza lesa iz sosednjega jugoslovanskega pasu. Tudi tam so privatni gozdovi skoro ravno tako izsekani kakor v tem pasu, vendar so tam veliki kompleksi državnih in veleposestniških gozdov, v katerih je stanje v gozdarskem smislu skoro normalno. Italija je namreč dovoljevala pretirano izsekavanje samo v privatnih, malih gozdovih, ki so v posesti slovenskega kmeta, ki ga je tako gospodarstvo oslabilo ali uničilo. V velikih in veleposestniških gozdovih pa so morali gospodariti po gospodarskih načrtih. V resnici ves ta pas ne more proizvesti več kot ca. 1500 kub. metrov tehničnega lesa in ca. 10.000 kub. metrov drv, ki toraj zadoščala komaj za lokalne potrebe vasi in manjših trgov, dočim za Gorico, ki porabi mesečno 3500 kub. metrov ne ostane skoraj ničesar.

Ob posameznih poročilih referentov se je razvijala obširna diskusija; člani okrožnega NOO so se na najtemeljitejši način pripravljali na prihodnje zasedanje okrožne skupščine krajevnih odposlancev.

de za kmečko statistiko tudi v Bovcu, Kobaridu, Kanalu, Mirnu, Komnu in v Brdih.

19.367.462 lir razdeljenih našemu ljudstvu

Poročilo o delu Odseka za socialno skrbstvo

Socialno skrbstvo ima tako obširno in raznovrstno delo, da je nemogoče na kratko podati natančno poročilo. Zaradi ukinitve ljudske oblasti po znanem odloku št. 11 in reduciranja odsekov, se delo ni moglo vršiti v taki meri, da bi mogli nuditi vsem prizadetim pomoč. Po okrajih, kjer je prava povezanost med člani NOO in masovnimi organizacijami, gre delo v popolnem redu. Dober primer nam nudita okraja Komen in Gradiška. Kar se tiče razdelitve blaga od ameriškega Rdečega križa, nam je ta popolnoma poverjena. Predsednica ameriškega Rdečega križa se je izrazila, da je spoznala, da bivajo tod zelo pošteni in pridni ljudje, katerim popolnoma zaupa. — Odsek za Socialno skrbstvo je zbral in poslal Zvezi primorskih partizanov seznam vseh, ki so bili v Narodno osvobodilni vojski, po številu 8856. Od teh je še vedno v vojski 3299, padlih je 1131, umrlih v internaciji 55, pogrešanih 559, ranjenih in bolnih 479. Te podatke potrebuje Zveza prim. partizanov za izposlovanje enkratne nagrade s strani ZVU, ki je obljubila, da bo nakazala družinam padlih in pogrešanih po 20.000 lir, ranjenim oziroma invalidom, pa 10.000 lir.

Od meseca maja do septembra je odsek izdal za socialno pomoč, nakup oblek in živil ter izvanredne podpore 15.867.462 lir.

Po ustanovitvi Združenja bivših političnih internirancev oskrbuje ta odsek samo prizadete družine, ki imajo svojce v vojski, družine padlih, invalide in vojne sirote.

Invalidom se nudi pomoč v zdravljenju, šolanju in zaposlitvi. Organizirajo se razni tečaji za invalide kot pletarstvo, zadružništvo, administracija itd. Do sedaj se je odseku za socialno skrbstvo prijavilo 6 družin iz Benečije, katerim je neznosen obstanek v njihovem kraju. Oddelek za mladinsko skrbstvo ima do sedaj vpisanih 482 otrok in sirot potrebnih posebne pomoči.

Iz goriškega okrožja je bilo v obmorski ali gorski koloniji 224 otrok. Enako število jih je sprejelo okrožje ter jih nastanilo pri kmečkih družinah v kobariškem, mirenskem in goriškem okraju. Odsek ima v načrtu obnovitev slovenskega sirotišča v Gorici. Dijakov, ki bi potrebovali celotne podpore za šolanje je 229, delne podpore pa 150. Proračun za kritje podpore potrebnim družinam znaša 3.500.000 lir na mesec.

Poročilo prosvetne referentke

Iz poročila prosvetne referentke je razvidno, da je začelo društveno življenje zelo živahno delovati. Vseh prijavljenih društev je 41. Ta štejejo 4200 članov. Sedaj deluje 83 šol, v 29 pa ni pouka. Število učiteljstva je 126, manjka pa jih še 29. Ljudskošolskih učencev je 8000, večernih tečajev pa se je otvorilo 12. Skoro največ uspehov je na glasbenem polju, kjer vlada tudi izredno veliko zanimanje. Pevskih zborov je v vsem okrožju 106, pevovodij preko 30. Pevski nastopi, ki so se vršili, so bili največ v zvezi z domačimi prireditvami. Sodelovali so pri vseh žalnih in drugih svečanostih. — Posebno so se udejstvovali ob prekopih talcev in partizanov. Vrši ta se pevovodski in režiserski tečaj, katerega se udeležuje po 6 oseb iz goriškega okrožja na vsakem tečaju. Pripravlja se tudi tečaj za telesno vzgojo.

Odsek za kmetijstvo je ustanovil traktorsko postajo s tremi traktorji za oranje. Dalje se je bavil z likvidacijo raznih terjatev, ki jih je imel nasproti okrajem za dobave modre galice, žvepla, prašičkov, itd. Vzpostavil je razne stike za izmenjavo blaga med cono A in B, pomagal je pri dobavi jabolčnih semen, sedaj pa skrbi za organiziranje praktičnih kmetijskih tečajev po vaseh. Za redno dobavo kmečkih potrebščin, konjev itd., v slovenske okraje bo ustanovil ura-

Celica 41

Toda dan pred sodbo je Simona zopet prijelo. Slutil je, da se mu neizogibno bliža zadnja ura in se je z vso svojo mladostno žilavostjo krčevito oprijemal življenja. Govoril mi je o svojih hribih, o svoji materi, o očetu, ki da ne bo prebolel njegove smrti, o svojem dekletu in o svojem bratu Jožetu (ki je čakal sodbe v celici na drugem kraju hodnika). «Da bi vsaj brat prišel živ domov, vsaj on!»... je vzdihoval.

Popoldne je prišel v celico duhovnik, don Carra, ki se je ves čas našega bivanja v tržaških zaporih z ljubeznivastjo zanimal za vsakega izmed nas. Ustavil se je nekoliko s Pinkotom, ki se je menil z njim popolnoma mirno in prijateljsko, nato je vzel Simona pod pazduho in ga peljal s seboj na hodnik. Ostala sta zunaj sama precej dolgo. Ko se je Simon vrnil, je bil kakor preobražen. Z bledega obraza mu je sijal velik mir: pripravljen je bil na najhujše. Ko sem se z njim menil o tem in onem, mi je pokazal pod srajco molek in mi dejal da bo zvečer molil.

Drugo jutro, bilo je 14. decembra 1941, so nas zopet vklenjene in povezane gnali v sodno dvorano. Ostali smo tam le malo časa, toliko, da so trije podali še svoje zadnje izjave, ki so napravile na sodnike in na občinstvo globok vtis zaradi mirnosti in odločnosti, s katero so bile podane. Opoldne smo se zopet vrnili v sodno dvorano, ki je bila tokrat nabito polna. Vojaške, fašistične in civilne oblasti so bile zastopane polnoštevilno. Prišel je iz Ljubljane tudi visoki komisar Grazioli. Prostor za publiko je bil nabito pol. Poleg običajnih policijskih agentov so tokrat prišli v velikem številu skvadristi in drugi fašisti v civilu in v uniformah. Hodnik, ki nas je delil od publike, je bil zaseden od miličnikov in karabinerjev z nasajenimi bajoneti, karabinerji so nas zaprli okoli in okoli z dvojnim obročom. Vse luči v dvorani so gorele, vsa dvorana je čakala v napetem pričakovanju.

Ko je kazalec na uri kazal 12.45, so se vrata na levi odprla in svečanostno uniformirani karabiner je naznanil, da prihaja sodni dvor. Zastopniki oblasti so vstali, vstali smo tudi mi, karabinerji in miličniki so zavzeli pozorni stav. Bled kot stena je predsednik med grobno tišino, s tresočim se glasom čital sodbo: devet na smrt obsojenih, ostali na težko ječo, ponajveč na trideset let, drugi na deset, šestnajst do štiri in dvajset let.

Komaj je predsednik prečital sodbo, že se je z vsem sodnim dvorom naglo obrnil proti izhodu. Enemu sodnikov je v naglici padel ves kup spisov na tla. Tedaj se je začelo. Zastopniki oblasti nam nasproti so dali znamenje s ploskanjem rok in s klici dučeju, in po vsej dvorani se je dvignil oglušujoč krik. Med rjovenjem, petjem in ritmičnem vzklikanjem dučeju je vsa druhal navalila proti pregraji, ki jo je delila od nas in je drla z dvignjenimi pestmi proti nam. En del karabinerjev pod poveljstvom majorja jih je zadrževal, drugi del nas je podil in pehal ven iz dvorane.

Ko sem odhajal, sem se ozrl po Simonu. Stal je v zadnji vrsti lesenih stopnic, visoko vzravnan. Bil je bled ko smrt, žile na čelu so mu bile nabrekle.

Krik po dvorani se je povečal. Tedaj sem se ozrl in sem zagledal Pinkota. Njegova visoka postava se je dvigala nad karabinerski obroč. Tudi on je stal visoko vzravnan, izzivalno je gledal proti rjoveči množici, grozeče je dvignil proti njej stisnjeno pest...

Videl sem ga zopet v predsobi, kjer so nas že vklepali. Tokrat so nam okove tesneje stisnili okoli zapestij. Vstopil je miren in nasmejan. Ko se ga je eden tovarišev ves v solzah oklenil okoli vratu, ga je nežno odrinil in se mu je na glas zasmejal: «Ne joči no, ne bodi otrok! Mislil si, da bova šla skupaj, pa je boljše, da grem sam: saj poznam pot!»..

Mislil je na zadnjo pot v Bazovico, pa je bila zadnja pot na Občine. —

Dr. FRANE TONCIC

(Se nadaljuje)

Nedeljska manifestacija italijansko-slovanskega bratstva na trgu Unità v Trstu.

Proslave ob velikem prazniku

Napredni ljudski Trst je včeraj v prazničnem razpoloženju proslavil 28. obletnico velike Oktobrske revolucije. Že predvčerajšnjim smo poročali o celi vrsti sestankov po tržaških in okoliških prosvetnih društvih in krožkih. Poročali smo, kako so ljudje po raznih krajih na bližnjem Krasu zanetili kresove v proslavo današnjega praznika. Med drugimi so na več mestih porazvrstili kresove tako, da so pod noč zagoreli ogromni srpi in kladiva.

S posameznih sestankov so bile odposlane tudi brzojavne čestitke Centralnemu komitetu Komunistične partije boljševikov, generalisimu Stalinu, Rdeči armadi.

Včeraj so zlasti po delavskih okrajih Trsta, pri Sv. Jakobu, pri Sv. Ivanu, v Rojanu in drugod v proslavo 7. novembra zavihrale italijanske in slovenske ter jugoslovanske zastave z zvezdo, pa tudi slavne rdeče zastave s srpom, kladivom in zvezdo. Čeprav je vse mesto delalo kakor običajno, je bilo na obrazih ljudi vendar prepoznati slavnostno razpoloženje, ki je navdalo ljudi kljub težki borbi za kruh, kljub ostri politični borbi za ljudsko oblast, za ljudsko rešitev tržaškega vprašanja. Ob 10 uri dopoldne so zatulile sirene in po vsem mestu so prenehali z delom. Pet minut so ljudje počivali, se zbrali v mislih na veliko revolucijo, na vse njene ogromne sadove v korist človeštva, na milijone žrtev, ki so padle za svobodo narodov, rešenih nacifašistične tiranije.

Snoči so se po prosvetnih društvih krožkih v Trstu, v njegovih spodnjih in gornjih predmestjih, pa tudi po vsej ostali deželi znova zbrali ljudje, da v veselem razpoloženju radostno dokončajo praznovanje včerajšnjega dne. Zvrstili so se snoči nešteti mitingi tudi po vsem področju Slovenskega Primorja in Trsta, ki je pod Zavezniško vojaško upravo.

Pri Sv. Jakobu je bilo ljudstvo tako veselo razpoloženo, da so zvečer na trgu Giuliani rajali. Že pred 19. uro je šentjakobska godba v spremstvu cele množice ljudi korakala okrog po Šentjakobu. Ustavila se je pred cerkvijo in zaigrala delavske in partizanske pesmi. Sprevod se je z njo vred od tam podal dalje proti trgu Giuliani, ki je bil ves v zastavah delovnega ljudstva. Tam so prodajalke in druge žene in dekleta od Sv. Jakoba sredi trga otvorile ljudsko rajanje, ki je silno povzdignilo razpoloženje vse množice, ki se je zbrala na trgu. Malo niže v dvorani v ulici Caprin pa so priredili lep, nadvse uspel miting.

Pri *Sv. Ivanu* je priredilo slavnostni miting prosvetno društvo «Sl. Skamperle» skupno s Komunistično partijo in krajevnim SIAU-jem. Miting je otvoril tov. Fragiacomo, ki je kratko a ognjevito spregovoril o pomenu Oktobrske revolucije, njenih pridobitvah, o ljudski oblasti. Silen aplavz je žel, ko je v prelepih besedah obrazložil, kako rdeča zvezda veže demokratične antifašistične ljudi vsega sveta.

Na prireditev sta prišla tudi tov. Regent in Ukmar, od Izvrš. odb. KPJK. Na mitingu je nastopil pevski zbor domačega prosvetnega društva. Sv. Ivanskega mitinga so se udeležili tudi člani Jugoslovanske komisije za ugotavljanje vojnega plena s polkovnikom tov. Renčljem na čelu. V bližnjih dneh se bo pričela velika nabiralna akcija za otroke padlih in pogrešanih partizanov, tako da bodo prihodnji mesec obdarovani za svoj dečji praznik. Zaradi tega so že snoči pri Sv. Ivanu določili ves dobiček mitinga v ta namen.

V Barkovljah je bila dvorana domačega prosvetnega društva premajhna, toliko se je natrlo ljudi v njo. Ljudje so z obžalovanjem ugotavljali, da se Barkovljanom ne povrnejo prostori, kjer so se nekoč prirejale vse njihove prireditve. Ti prostori so sedaj na razpolago oblastem. Pa vendar je tudi v Barkovljah sinočnji miting sijajno uspel.

V Rojanu so si pripravili izredno pester program. Predvajali so celo Cicibana. Mladina je imela svoj te- Neki italijanski tovariš pa je zapel nekaj pesmi. Tudi v Rojanu je bila dvorana nabito polna.

Enako so se zvrstile proslavne prireditve tudi po gornjih tržaških predmestjih in vaseh. Povsod enako vedro razpoloženje, povsod enak neomejen optimizem, jasna zavest, da vsa težka borba, ki se prav zadnje dni in tedne razvija na vročih tržaških tleh za končno uveljavljenje pridobitev narodno osvobodilne borbe, kakor so se spočele že v veliki Oktobrski revoluciji, ne more ostati zaman.

Na Bazovici je ljudstvo včeraj ves dan praznovalo. Nihče ni šel na delo. In snoči je praznovala vsa vas. Na raznih koncih in krajih so pevski zbori dvigali razpoloženje ljudi. Po vsej vasi so odmevale himne in partizanske pesmi. Padriče in Gropada sta skupno praznovali svoj ljudski praznik. Že predsinočnjim sta se obe vasi zbrali v padriški šoli in tov. Danilo Turk jim je predaval o zgodovinskih dneh in o pomenu revolucije. Trije ogromni kresovi so zagoreli okroga obeh vasi. Včeraj je bilo vse v zastavah, snoči pa v društvenih prostorih velik miting. Posebej so se zbrali stari in mladi invalidi in obujali spomine na osvobodilno borbo. Na steni v sobi je visela slika črnogorskega borca. Ljudje so na Črnogorce ponosni, vedo, kako so se prvi Titovi črnogorski oficirji borili na primorskih tleh za osvoboditev naše dežele. Mladina je plesala, prepevala, deklamirala.

Na Opčinah so imeli prav tako že predsinočnjim množični sestanek, na katerem je govoril tudi stari ljudski pobornik Riko Malanan o veliki revoluciji. Tudi na Opčinah je bil snoči miting, na katerega je prišlo ogromno ljudi. Tudi na tem so se vrstile partizanske pesmi, kratki govori, tudi na njem je množica navdušeno vzklikala maršalu Stalinu, maršalu Titu in demokratični federativni Jugoslaviji.

Svečana proslava v Gorici

6. t. m. so Goričani v Ljudskem domu svečano proslavili 28. obletnico velike Oktobrske socialistične revolucije. Dvorana Ljudskega doma je bila že ob 8. uri zvečer dobesedno nabita in množica je nestrpno pričakovala napovedana govora. Prvi je govoril po italijansko tov. Gasparini o pomenu velike Oktobrske socialistične revolucije. V svojem govoru je na drobno prikazal razvoj in težave, ki jih je premagala v svoji težki in krvavi borbi slavna Boljševiška partija pod vodstvom velikega Lenina in Stalina. Med drugim je dejal, da se je proti ruski revoluciji boril ves kapitalistični svet in da so vse imperialistične reakcionarne sile na vsak način hotele zadušiti revolucijo, ki je zrušila caristični in kapitalistični sistem in osvobodila Rusijo od vsakega socialnega in narodnega zatiranja. Toda partija Lenina-Stalina je premagala notranje kakor tudi zunanje sovražnike, kar nam dokazuje zmaga nad nacifašizmom v tej drugi strašni svetovni vojni. Danes se vije zmagoslavna zastava Rdeče armade nad berlinskim Reichstagom. Fašizem je potolčen in zopet je SZ tista, ki polaga nove temelje pravičnemu miru.

Ob zaključku svojega govora je bil burno pozdravljen in množica je vzklikala velikemu Leninu, Stalinu, Titu, Togliattiju in slavni Rdeči armadi.

Kot drugi govornik je nastopil tov. Julij Beltram, okrožni tajnik SIAU-ja, ki se je med drugim spomnil na zgodovinski govor tov. Jurija Dimitrova ob priliki 7. kongresa komunistične internacionale v Moskvi, v katerem je bila podana točna analiza naraščajočega fašizma. Že takrat je Dimitrov trdil, da je fašizem najbolj reakcionaren in najbolj šovinističen imperializem, ki bo neizbežno privedel do druge svetovne vojne. Velika SZ in njena slavna Rdeča armada sta v tej drugi vojni prestali največje preizkušnje. Poudaril je, da se mora vse človeštvo zahvaliti le nepremagljivi Rdeči armadi, ki je pod najtežjimi okoliščinami sprva premagala sovražnika na svoji zemlji in za tem osvobodila celo vrsto evropskih držav od nacifašizma. Poudaril je, da imamo mi Slovani v SZ svojega najzvestejšega zaveznika, ki je ne samo moralno, temveč tudi materialno pomagal našemu ljudstvu da se je osvobodilo. Zato danes ob priliki 28. obletnice najiskreneje čestitamo Centralnemu komitetu VKP (b).

Po govorih so izvajali deklamacije v italijanskem in slovenskem jeziku, ki so pozdravljale Stalina in Oktobrsko revolucijo, nakar je pevski zbor zapel «Bilječanko». Ljudstvo pa je za tem zapelo internacionalo in še razne slovensko-italijanske revolucionarne pesmi.

Prenos posmrtnih ostankov Andreja Čoka

Krajevni narodno osvobodilni svet v Opčinah pri Trstu sporoča, da bodo v sporazumu z vdovo in sorodniki pok. Andreja Čoka, solskega ravnatelja šol Družbe Sv. Cirila in Metoda v Trstu, prenešeni posmrtni ostanki pokojnika iz San Gimignana, provinca Siena, kjer sedaj ležijo, na Opčine pri Trstu, kjer bodo v nedeljo, 11. t. m. ob 3. popoldne položeni k večnemu počitku v družinsko grobnico.

Andrej Čok je ena izmed onih žrtev, ki jih je fašistično posebno sodišče v velikem procesu meseca decembra 1941. leta obsodilo zato, ker so ljubili svoj narod in so se borili za pravico. Obsojen na 12 let težke ječe, je bil prepeljan v kaznilnico San Gimignano. Nečloveško in sramotno postopanje fašističnih upraviteljev kaznilnice je povzročilo, da je nesrečni Andrej v naročju svojega prijatelja in sotrpina Romana Pahorja na dan 7. maja 1942. izdihnil svojo plemenito dušo. Iz začasnega groba v San Gimignanu se bo sedaj vrnil med svoj narod, katerega je zelo ljubil in kateremu je posvetil vse svoje življenje.

Poznamo jih!

V ulici Giustiniano št. 8 ima v prilitiju svoje prostore takozvana «Associazione studentesca italiana». V isti hiši stanuje nekaj naših tovarišev, ki so zaposleni pri različnih naših ustanovah.

In to mladim študentkom ne gre v račun!

Z vso mržnjo, ki jo goje v znamenju «bratstva» in po «načelih CLN-a», ki se danes predstavlja za «iniciatorja borbe proti nacifašizmu» so v soboto zvečer po «manifestaciji», na kateri so bili izživljani, napravili pohod v vseh šest nadstropij. Bili so oboroženi z metlami, koli itd. in kričali: «Ven partizani, ven partizani! Vam bomo že pokazali!»

Kot so provocirali dopoldne, so hoteli nadaljevati zvečer.

Poizkus provokacije so ponovili včeraj. Vrata v njihove «uradne prostore» so bila vlomljena. Na vratih pa je bil listek z napisom: Pozor. Ob enih bo eksplodirala bomba. Stanovalci, ki so to opazili, so prestrašeni pozvali angleško policijo, ki je vse preiskala, a brez uspeha.

Krivdo za to so seveda poskušali vreči na naše tovariše.

Nič zato! Dobro vemo, kakšen namen ima ta «associazione» in drugi podobni!

Jabolko pač ne pade daleč od drevesa!

Aretirani slepar

Snoči je Zveza primorskih partizanov dala aretirati postopača Slivar Emilia, ki je hodil po mestu in okolici oblečen v uniformo jugoslovanskega oficirja (kapetan pol. komis.). Imel je ponarejene dokumente in izjavljal, da je pooblaščen za nabiranje prispevkov za partizane ter skušal na ta način z zvijačo izvabiti denar iz ljudi.

Naprošamo vse oškodovance, da sporočijo v svrho uvedbe sodnega postopanja Zvezi primorskih partizanov na Korzu 19. vso škodo, ki so jo utrpeli.

Slivar Emilio, bivajoč v Istri, odkoder je zbežal, ni bil nikoli v nobeni partizanski formaciji.

Brda hočejo obnavljati

Kljub vsem prošnjam, ki jih je okrajni NOO za Brda predložil zaveznikom in kljub vsem obljubam in zagotovilom Zavezniške vojaške uprave, da bo pomagala pri popravilu šolskih poslopij in cest, — se je moralo navsezadnje ljudstvo samo proprijeti dela, da obnovi poškodovane šole, vodovode, gospodaska poslopja in drugo.

Na zboru volivcev v Kojskem so se domenili in potem prišli do sklepa, da bi tudi bližnje vasi, ki spadajo pod to faro, pristopile k delu. Tako je šola že skoraj popravljena in v nekaterih razredih se pouk že vrši. Krajevni NOO Brestje je prispeval 5000 lir, Kojsko 10.000 lir, Hum 7000 lir, Snežatno 6000 lir. Pri obnovi je pomagalo mnogo ljudi.

Vasica Brestje, ki šteje komaj 19 družin, si je popravila vodovod. Vas je tako preskrbljena z vodo za več let. Stroški so bili veliki, ker po je vas zelo složna, so jih na lep način poravnali. Morali so preložiti preko 800 m. cevi. Vse skupaj jih je stalo 43.000 lir.

Prosvetno društvo «Slavček» v Kojskem si samo obnavlja in pripravlja veliko dvorano v starem gradu, ki bo služila za prireditve. S pomočjo pridnih pionirjev so razdrli že več metrov zidu.

Tako so začeli tudi hišni gospodarji popravljati gospodarska poslopja. Pri vsej obnovi se udejstvuje zavedna mladina in otroci. 31. oktobra je imela skupina ljudi iz vasi Hum udarniški dan in pripravila pet velikih voz drv za šolo. Starčki, mladina in najmlajši so šli z zastavo ne delo, konji in voli so bili lepo opremljeni. Akcija je imela lep odmev, tako da tudi druge vasi niso hotele izostati. Udarniški dan sta imeli prav tako vasi Hum in Brestje.

Obvestilo

Zavezniška vojaška uprava javlja: Opozarjamo na vsebino nekaterih členov ukaza štev. 1., ki je v veljavi od junija 1945.

Plačevanje davkov in pristojbin: Prebivalci okupiranega ozemlja Jul. krajine so dolžni ob zapadlosti plačevati vse obroke davkov in pristojbin; vsi zastanki se morajo poravnati. Nihče se ne sme izogniti plačilu katerekoli pristojbine ali davka, kadar ima sredstva. Prestopki bodo kaznovani. Dana so bila navodila vsem izterjevalnicam, da strogo postopajo pri izterjavi gornjih dajatev.

Tovarniški odbori

Enotni sindikati javljajo: Vsled incidentov, ki so se dogodili 5. t. m. v nekaterih mestnih podjetjih, je ravnateljstvo C.R.D.A. podvzelo reakcionarne ukrepe, na podlagi katerih so bili izključeni z dela in od plače za nedoločen čas vsi člani tovarniških odborov ladjedelnice Sv. Marka in obtoženi, da so odgovorni za incidente, ki so se dogodili.

Vodstvo Enotnih sindikatov je takoj obvestilo o tem zavezniško vojaško upravo, ki je včeraj sklicala pri polk. Smutsu sestanek vodstva Zveze industrijalcev, zastopnike Centralnega vodstva C.R.D.A. in zastopnika sindikatov.

Na tem sestanku je polk. Smuts sporočil, da se ima odrediti: 1. zopetni sprejem na delo vseh delavcev, ki so bili na pobudo delavskih množic odpuščeni. 2. da se mora preklicati ukrep, ki razpušča tovarniške odbore ladjedelnice Sv. Marka in tovarne strojev pri Sv. Andreju in pri Centralnem vodstvu C.R.D.A. Tovarniški odbori morajo biti takoj sprejeti na delo in potrjeni v njih funkcijah.

Na podlagi tega določila so tovarniški odbori v teku včerajšnjega dne zopet prevzeli delo.

Roditeljski sestanek v Postojni

Pred kratkim je bil v prostorih osnovne šole v Postojni prvi roditeljski sestanek, katerega so se udeležili skoro vsi starši katerih otroci hodijo v šolo. Navzoče je pozdravil šolski upravitelj tov. Eržen. Pojasnil je naloge in cilje roditeljskih sestankov in svetov ter se dotaknil nekaterih vzgojnih vprašanj. Politični pregled je podal okrožni šolski nadzornik tov. Kmet. Med drugim je pojasnil tudi nekatera politična vprašanja, ki so zanimala starše. Sledile so volitve v roditeljski svet, pri katerih sta bila izvoljena po dva zastopnika staršev, prosvetni referent in zastopnica AFŽ iz Postojne in iz vasi.

S svojo številno udeležbo je postojnsko ljudstvo pokazalo, da razume novi čas ter da želi pomagati pri vzgoji naše mladine.

Le z vzajemnim sodelovanjem šole in domačih bomo želi tiste uspehe, ki jih vsi pričakujemo.

Za zaprte tovariše

Mestni odbor AFŽ za Trst je organiziral preko svojih rajonskih odborov nabiralno akcijo za tovariše, ki so po zaporih. Tovarišice so nabirale živež in denar, da bi lahko pripravile tovariše na praznik Oktobrske revolucije razveselile z malimi darovi. Akcija je odlično uspela. Prodajalke sadja na trgu Ponterosso so darovale 60 kg jabolk, po trgovinah in pri privatnikih pa so tovarišice nabrale tudi precejšnje količine živeža in denarja, tako da bo jutri 52 tovarišev dobilo vsak po eno kosilo, 10 jabolk, 1/4 l vina, pol potice, hlebček kruha in škatlo cigaret.

Tovarišice so nameravale ta darila že danes poslati zaprtim tovarišem, toda od pristojnih oblasti niso dobile dovoljenja, zato bodo poslale jutri.

Izdajanje novih izkaznic v Trstu

Urad za posebne osebne izkaznice v ulici S. Carlo 2, sporoča, da se bodo v četrtek 8. t. m. pričele izdajati izkaznice za priimke z začetno črko G. Za začetne črke C in K pa se bodo izdajale vse do sobote 10. t. m. V uradu v telovadnici ulice della Valle se nadaljuje izdajanje izkaznic za črke D-E-F.

Zveza primorskih partizanov

Vse družine padlih partizanov pokopanih v coni A in B, in sicer ne v skupnem grobu, ki želijo, da se trupla padlih izkopljejo in pokopljejo v Trstu, so naprošene, da se javijo v ulici Galatti 20 za informacije, in to v teku tega tedna v uradnih urah od 15. do 18. To obvestilo velja samo za družine, ki bivajo v Trstu.

Ob nastopu komornega pevskega zbora v radiu Trst v petek 9. 11.

Mnogokrat čujemo očitke, da primorski Slovenci nimamo niti kvalitetnih skladateljev niti kvalitetnih izvajalcev. Ti očitki prihajajo redno s strani ljudi, ki so še pred nedavnim časom sodelovali pri načrtnem zatiranju napredka naše slovenske glasbe in onemogočali njen razvoj. Njim pa pravzaprav ni namenjen današnji članek, ker ravno iz njihove neutemeljene gonje govori dejstvo, da še predobro poznajo elementarni napredek naše glasbene umetnosti. — Naš članek ima namen opozoriti na koncert one, ki do sedaj iz kakršnihkoli razlogov res niso imeli prilike spoznati in uživati mojstrovin lepe slovenske pesmi.

Glasbo vsakega naroda odlikujejo posebne značilnosti. Ne da bi se spuščali v podrobnosti, moramo slovenski zborovski glasbi priznati reprezentativen značaj, kakršnega ima n. pr. italijanska opera, ameriški moderni jazz itd. Spomnimo se samo veličastnih koncertov akademskega pevskega zbora pod vodstvom dirigenta Marolta ali reprezentativnih nastopov ljubljanske Glasbene Matice. Seveda so bili pogoji za razvoj na Primorskem popolnoma drugačni. In kljub vsemu zatiranju ni bilo mogoče te naše umetnosti uničiti; mogoče je bil to celo vzrok, da se je primorsko ljudstvo še močneje oklenilo naše, zlasti narodne pesmi. To se vidi zlasti sedaj, ko smo se osvobodili fašistične tiranije. Kar čez noč so vzrastli pevski zbori, in to zbori, na katere moremo biti Slovenci ponosni pa naj govore naši nasprotniki karkoli jim drago. Kako pa naj bi bilo drugače! Kdor pozna naše lepe slovenske, posebno koroške in primorske pesmi, ne bo začuden nad hitrim razvojem naših zborov.

Tržaška radijska postaja oddaja večkrat tudi naše zborovske skladbe, na petkov večer pa moramo še prav posebej opozoriti. Slišali boste izključno pesmi, ki jih poje ljudstvo na Primorskem. Izvajal jih bo naš mladi komorni zbor, ki ga vodi prof. Ubald Vrabec. Zbor šteje okoli 16 članov, samih izvežbanih pevcev. Zasedbo smatram za izredno posrečeno, posebno za študij stilnih koncertov, kjer je potrebno, da so vsi pevci zelo elastični in poznajo podrobno elemente pevske tehnike, kar je lažje doseči pri majhnem, kakor pri velikem zboru. Kakor so pokazali dosedanji nastopi, komorni zbor v znatni meri opravičuje naše ugodno mnenje o njem, zato upamo, da bo tudi v petek zvečer zadovoljil ljubitelje naše pesmi. Pričakujemo pa, da se bo komorni zbor tudi v javnosti predstavil na samostojnem koncertu in pokazal svoje vrline.

D. G.

TRZAŠKI RADIO

Spored za petek, 9.

6.30 glasba za dobro jutro; 7.10 čitanje sporeda v slovenščini; 7.15 poročila v slovenščini.
12.45 poročila v slovenščini; 13.45 različna glasba; 14, progled vesti.
18.30 obvestila svojcem; 19.30 komorna glasba — sopranistka Viezzoli; 20. napoved časa, poročila v slovenščini; 21.20 komorni zbor radio Trsta (slov.); 21.50 slovensko predavanje; 22. plesna glasba; 23.10 zadnje vesti v slovenščini.

Prehrana

Testenine. Jutri, 9. t. m. se bo delilo po 1 kg testenin na osebo tudi potrošnikom II. III. IV. in V. skupine. Rok poteče v soboto, 17. t. m. Cena je po 21.50 lir za kg.

Glasbena matica

Danes ob 18. uri bo v običajnih prostorih, važna odborova seja. Udeležite se je polnoštevilno.

Gregorčičev večer v Škednju

Prosvetno društvo v Škednju priredi danes, v četrtek, v dvorani zavetišča *Gregorčičev večer*. Na sporedu so predavanje, deklamacije in petje. Vstop prost. Začetek ob 8. uri zvečer.

Gledališče Verdi

Nocoj ob 20. bo izven abonmaja zadnja predstava «Cavalleria Rusticana». Sledi «Pagliacci».

V soboto abonma red A za prvo predstavo «Madame Butterfly».

VABILO

Prosvetno društvo Sežana priredi v nedeljo 11. t. m. ob 19. uri zvečer svojo prvo kulturno prireditev s petjem, igro, prosto zabavo in plesom.

Sportni klub Barkovlje

V četrtek 8. novembra ob 18. uri, bo športni klub Barkovlje priredil ples.

Odgovorni urednik
ŠTER CIRIL

† Potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je umrl v ponedeljek 5. 11. 1945. naš nad vse ljubljeni

LUDVIK GREGORIČ
partizan,

star šele 23 let. Pogreb bo danes, 8. 11. 1945 iz hiše žalosti v Barkovljah-Bovedo 43, ob 16. uri.

Barkovlje, 8. 11. 1945.

Neutolažljivi mati, oče, sestra ZORA por. PRIMOŠ, PAVLA, svak JOŽEF, bratec ALEKSANDER, ostali sorodniki in znanci.

ZAHVALA

Po 21 mesecih je vendar prišel zaželjeni čas, da smo pripeljali na domače pokopališče iz Sežanske planine ostanke nad vse ljubljenega moža in očeta osmih otročičev, Najlepša hvala njegovemu bratu *Francu*, stricu *Kariču*, in vsem sorodnikom; enako zahvalo izrekamo mladini in AFŽ in Križa.

Srčna hvala vsemu ljudstvu iz vseh vasi, ki je prihitelo s cvetjem in venci in ki nam je pomagalo v času borbe. Upam, da nas dobra srca tudi v bodoče ne bodo zapustila. Še enkrat vsem najlepša hvala.

Križ, 5. 11. 1945.

Žalujoča DRUŽINA KARIČ
in ostali sorodniki.

Istra v novem življenju

Ce kje, držijo prav tu v Slovenski Istri besede, ki jih je zapisal veliki proletarec Ivan Cankar: «Tod bodo živeli veseli ljudje».

In res so veseli ti ljudje. Kljub temu, da jim je letošnja dolgotrajna suša vzela še tisto malo pridelka, ki ga iz majhnih njivic v dobrih letinah iztisnejo, se ne pritožujejo, ampak delajo.

Ceste, mostovi, šole, kmečka poslopja vse je bilo deloma, ponekod tudi popolnoma porušeno. Toda veselim Istranom se obraz ni zmračil, pokazali so z delom, da znajo graditi.

V zelo slabem stanju je vojna pustila ceste posebno med vasmi: Podgorje-Dolina, Crnikal-Divača, Lokev-Divača. Nujna je bila poprava teh cest. V ta namen so pripravili 555 kub. metrov gramoza, ga prepeljali z vozovi in raztrosili po cestah. Nastavili so 22 cestarjev z enim nadzornikom, ki dnevno skrbijo, da se cestno omrežje izboljšuje.

Sol je v tem okraju 33. Vse so zaradi vojne bile precej poškodovane. Za njih popravilo so nabavili 3000 komadov opeke, 50 kub. metrov peska, 150 stotov apna in 35 kub. metrov lesa. Izdali so skupno 555.409 lir, kar jasno dokazuje, kako so Istranom pri srcu sole, katere jim je bil fašizem popolnoma prepovedal.

Za zasilno obnovo poslopij so dobavili 709 kub. metrov lesa in 178 kub. metrov desk iz Ilirske Bistrice z žage Tomšič in Samsa. V Sušici obnavljajo most, za katerega so porabili 10.538 kg cementa, 11 kub. metrov lesa in 58 kub. metrov gramoza. Most je stal skupno 28 tisoč 910 lir.

Novi vodovod in električna napeljava za več vasi hitro napreduje. Do sedaj so za ta dela izdali že 256.863 lir. V Mihelah so popravili vodovod, za kar so izdali 2375 lir.

V Klancu gradijo nov most, ki je bil porušen za časa okupacije. Most bo z dvema obokoma, sedem metrov širok, 35 m dolg in 13 m visok. Deloma uporabljajo velike pravokotne kamenite bloke, ki so sestavljali prejšnji porušeni most, deloma pa cement. Predvideni stroški za ta most znašajo dva milijona lir. Istotam tudi z vso nagliico popravljajo cesto, ki pelje na postajo Divačo.

Približno sliko o že izvršeni obnovi kaže račun odseka za gradnje in obnovo v tem okraju, ki znaša od maja do oktobra skupno 2 milijona 963.456 lir.

Se nekaj novega je v Slovenski Istri — povezava med našimi borci in ljudstvom. Tu je res prišlo do izraza ne le v besedah, ampak tudi v dejanju geslo bratstva.

Na postaji v Divači v družini Turčinovičeve mame se vedno perejo in tudi likajo perilo in obleko dalmatinskim borcem. Turčinovičeva mama in njeni hčeri pravita, da so borci pošteno zaslužili, da nosijo danes lepo zlikane obleke, zato ker so pregnali fašiste. Čez polnoči delajo v tej družini, nikdar ni utrujenosti, za smeh in dobro voljo skrbijo borci, ki so tu domači kot člani družine.

Neka tovarišica se je izrazila, da sama ne ve, kaj bi še napravila za tovariše, ki so nas osvobodili fašizma. «Nikdar jim tega ne bomo mogli povrniti. Kot Boga smo jih težko čakali in prišli so», pravi, «kar nagledati se jih ne morem teh naših junakov.»

Tovarišica Ada iz Klanca se v preprostih in lepih pesmih zahvaljuje Dalmatincem za osvoboditev.

Ljudski župnik v neki vasi si je po nesreči zlomil nogo. Naši borci so ga obiskali in vprasali, kako gre z zdravljenjem. Pa je skočil na noge, krepko udaril z obvezano nogo ob tla ter odgovoril: «Hvala tovariši, dobro gre, zopet lahko vzkliknem: Živeli partizani!»

Ljudstvo še danes sprejema borce kot nekdaj partizane. Toplo posteljo jim dajo in še pogostijo jih po domače. Denarja pa ne sprejmejo. «Ce bi bili jemali denar od vseh tistih, ki smo jim dali streho, bi bili danes bogati», pravijo, «tako pa nmamo nič, pa smo zadovoljni, samo da smo svobodni. Svoboda je vse!»

Vsa Slovenska Istra izraža v delu to svoje prepričanje.

Doklada kmečkim delavcem

Okrožni urad za delo v Gorici sporoča, da je s 1. sept. 1945. ZVU stalnim in nestalnim kmečkim delavcem, dovolila plačilo mezd glasom dogovora, ki so ga sklenili delodajalci in delavci, slednji zastopani po Enotni strokovni zvezi delavcev in nameščencev v Gorici, kakor sledi:

čl. I. — Kakor je določeno v naslednjem čl. II pritiče stalnim in nestalnim kmečkim delavcem posebna doklada;

čl. II. — Gori navedena doklada za omenjene delavce se določa na podlagi delavne plače na uro, kakor določa sledeča razpredelnica:

Nestalni delavci - Plače:

Moški od 18 do 65 let, na uro L. 8; moški od 16 do 18 let, na uro L. 6.40; moški od 14 do 16 let. na uro L. 4.80; ženske od 18 do 55 let. na uro L. 5.60; ženske pod 18 leti in nad 55 leti in moški nad 65 leti na uro L. 4.

Posebna doklada:

Moški od 18 do 65 let na uro L. 9, L. 1800 mesečno; moški od 16 do 18 let na uro L. 8, L. 1600 mesečno; moški od 14 do 16 let na uro L 6, L. 1200 mesečno; ženske od 18 do 55 let na uro L. 7, L. 1400 mesečno; ženske pod 18 leti in nad 55 leti in moški nad 65 let na uro L. 5, L. 1000 mesečno.

Periodični delavci:

Moški od 18 do 65 let na uro L. 7.20; moški od 16 do 18 let na uro L. 5.80; moški od 14 do 16 let na uro L. 4.35; ženske od 18 do 55 let na uro L. 5.05; ženske pod 18 leti in nad 55 leti ter moški nad 65 leti na uro L. 3.60.

Posebna doklada:

Moški od 18 da 65 let na uro L. 9, L. 1800 mesečno; moški od 16 do 18 let na uro L. 8, L. 1600 mesečno; moški od 14 do 16 let na uro L.6, L. 1200 mesečno; ženske od 18 do 55 let na uro L. 7.75, L. 1400 mesečno; ženske pod 18 leti in nad 55 leti ter moški nad 65 leti na uro L. 5, L. 1000 mesečno.

Delavci z mesečno plačo.

Za to kategorijo delavcev je določen povišek 28% na uro kakor od nestalnih delavcev računajoč delo 8 ur dnevno in 25 dni mesečno.

Posebna dela.

Navadni delavci brez vsake kvalifikacije, ki bodo zaposleni pri obrezovanju, cepljenju dreves in za dela v vrtovih, imajo pravico poviška 20% za dobo dokler izvršujejo ta posebna dela, in sicer na plače nestalnih in periodičnih delavcev, razen če kolektivna pogodba ne določa drugače.

čl. III. Za plačilo stanovanja za kategorije delavcev, katerim ne pripada stanovanje na podlagi obstoječe pogodbe, se računa 10% od tozadevne plače. Plačilo za hrano bo določeno osebno med strankami in bo vpisano v smislu čl. III. obstoječe kolektivne pogodbe ter v smislu zadnjega odstavka čl. 13 iste pogodbe.

čl. IV. — Ako je iz obstoječih pogodb in tozadevnih pravilnikov določeno delavcem plačilo tudi v živilih proti plačilu, ki se mu obdrži na plači se mora vrednost teh predmetov računati po tekoči ceni ali po ceni v uradnem ceniku.

čl. V. — Nagrade, ki jih mora delodajalec dati delavcem (pastirjem, hlapcem in kravarjem) na podlagi določil čl. 13.;; št. 1, 2 in 3, stran 16, kolektivno delovno pogodbo za kmečke delavce goriške pokrajine, objavljene v uradnem listu št. 13 z dne 13.8.1938., se bodo računale s poviškom 400% nagrad določenih v omenjeni pogodbi.

čl. VI. — Vse, kar je določeno v tem dogovoru ima veljavo od 1. septembra 1945. in vse ostalo, kar tu ni omenjeno, se bo urejevalo po kolektivni pogodbi za kmečke delavce za goriško pokrajino z dne 13.8.1938 in po naknadnem dogovoru z dne 14.8.1944.

***

Okrožni urad za delo v Gorici sporoča nadalje, da so zastopniki delodajalcev in delavcev, upoštevajoč, da je večina kmečkih delavcev sodelovala pri Osvobodilni borbi in z ozirom na dejstvo, da so skoraj vse gospodarske kmečke ustanove tukajšnjega ozemlja prostovoljno plačale svojim službencem osbovodilno nagrado, sklenili, da pozovejo vse ustanove ki do danes tega še niso storile — da plačajo svojim nastavljencem osvobodilno nagrado, določeno v razglasu št. 4 ZVU pod pogoji in izjemami istega razglasa in tozadevnega pravilnika.

Enotni kmetijski sindikat

Vsi člani, ki se nimajo izkaznice Enotnega kmetijskega sindikata, jo lahko dobe v uradu v Via della Zonta št. 2, I. Obenem vabimo vse male in srednje posestnike, kolone, polovičarje, vrtnarje, cvetličarje, poljedelske delavce in druge, ki se bavijo s poljedelstvom in ki niso še vpisani v Enotni kmetijski sindikat, da se čimprej vpišejo.

Enotni sindikati

Prosvetni oddelek. Mestni prosvetni odsek Enotnik sindikatov organizira za nedeljo, 11. t. m. matinejo z umetniškim sporedom za male. Igrala bo skupina malih igralcev «Gledališča pravljic». Pričetek ob 10. uri v dvorani sindikata kemikov v ulici Conti 11. Predstava bo brezplačna in se je bodo lahko udeležili vsi otroci naših delavcev in uradnikov.

Sindikat brivcev. Brivski delavci naj se udeležijo občnega zbora, ki bo danes, 8. t. m. ob 20, zaradi odobritve sporazumov o zvišanju mezd in zaradi 48 delovnih tedenskih ur.

Sindikat tekstilne stroke. Novi člani, ki še nimajo sindikalne izkaznice, naj jo čim prej dvignejo v ul. Imbriani 5, I. Uradne ure od 8. do 12. in od 15. do 18.

Za kategorijo tapetnikov. Odprto je vpisovanje za vse delavce te kategorije. Obrnite se do Enotnega sindikata tekstilne in oblačilne stroke v ul. Imbriani 5.

Vozna dovoljenja za automobile za Goriško okrožje

Vsi tisti, ki imajo vozna dovoljenja, a niso še zadostili določbam ZVU, da zamenjajo stari «PERMIT» (z gazelo) z novim dovoljenjem ki nosi začetnice «V.G.», naj se nemudoma zglasijo v Gorici pri Avtomobilskem klubu v ulici Sauro št. 28.

Poravljani [illegible] stara dovoljenja [illegible] z gazelo niso več veljavna.

Nikolaj Ostrovski

67

Kako se je kalilo jeklo

(Roman)

Prikradel se je k žrtvi, zamahnil in gojenec je padel. Rezilo mornarskega noža se mu je zarilo do ročaja v vrat.

Strel v vrtu je udaril kot električni tok ljudi, ki so obkoljevali četrt.

Proti hiši je stekla šestorica in ropotala s coklami.

Ves oblit s krvjo z glavo na mizi je sedel v naslonjaču mrtvi Litke. Šipa na oknu je bila razbita. Sovražnik vseeno ni mogel rešiti svojih dokumentov.

Na samostanskem zidu so se zaslišali streli. Ubijalec je odskočil na ulico, stekel proti Lukjanovski Pustari in streljal. Ni pobegnil; dosegel ga je strel.

Vso noč so se vršile množične preiskave. Na stotine ljudi, ki niso bili vpisani v hišne knjige, s sumljivimi dokumenti in orožjem je bilo odpeljanih v Čeko. Tam je komisija vršila pregledovanje.

Na nekaterih krajih so uporniki nudili oborožen odpor. V Ziljanski ulici je bil ob preiskavi v neki hiši ubit na mestu Antoša Lebedev. Salomenski bataljon je to noč izgubil pet ljudi, čeka pa je izgubila Jana Litkeja, starega boljševika in vernega čuvarja republike.

Upor so prehiteli.

To noč so v Šepetovki aretirali popa Vasilija s hčerkami in vso ostalo bratovščino.

Nemir je potihnil.

Toda v mestu je pretil nov sovražnik, zastoj v železniškem prometu in z njim — zima in lakota.

Kruh in drva sta rešavala vse.

DRUGO POGLAVJE

Fjodor je zamišljeno izvlekel iz ust kratko pipo in oprezno potipal s prsti po kučpku pepela. Pipa je ugasnila.

Sivkasti dim desetin cigaret je ležal kot oblak pod mogočnim stropom, nad naslanjačem pred gubispolkoma. Kot skozi tenko meglo so se videli obrazi tistih, ki so sedeli v oglih kabineta.

Poleg pred-gubispolkoma se je naslonil s prsti na